

ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

นางสาวเกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ 6114993638

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย และปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อการก่อกำเนิดในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการก่อกำเนิดในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการศึกษา คือ บุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 285 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อกำเนิดในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 1.ปัจจัยด้านรายได้ที่มีภาวะรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน 2.ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออาหารและการบริโภค ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ และค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัย ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออาหารและการบริโภค มีผลอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคที่เกินความจำเป็น เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว 3.ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลให้บุคลากรมีการก่อกำเนิดทั้งในระบบและนอกระบบเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการก่อกำเนิดของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานเป็นพนักงานจ้างทั่วไป มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้จากการทำงานเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่ำกว่า 10,000 บาท และมีภาระค่าใช้จ่ายครัวเรือนส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ที่ 10,000-20,000 บาท ทำให้มีรายได้จากการทำงานไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีพในปัจจุบัน อีกทั้งปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ส่งผลกระทบต่อรายได้การทำงานและรายได้ค่าล่วงเวลา (OT) ของสมาชิกในครอบครัวของบุคลากร ซึ่งนโยบายของ

ทางภาครัฐที่เข้ามาช่วยเหลือเยียวยาในด้านต่างๆ อาจจะยังไม่พื่อต่อความต้องการ และแก้ไข ปัญหาไม่ตรงจุด เป็นเพียงการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศในช่วงระยะเวลาอันสั้น ถ้าหาก เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ระยะที่ 2 จะทำให้การดำรงชีพ ยิ่งยากลำบากมากขึ้น จึงเป็นเหตุผลการก่อหนี้ของบุคลากรและสมาชิกในครอบครัวเป็น ส่วนใหญ่ ซึ่งทางรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน ที่ยากจนและรายได้น้อย ได้มีการสร้างอาชีพ สร้างรายได้พิเศษ ส่งเสริมการออมเงินของ ประชาชน เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนจากภาวะค่าครองชีพ ลดปัญหาเรื่องการก่อหนี้ และผลักดันในด้านการศึกษาให้แก่ประชาชน เพราะการศึกษามีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของ รายได้

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้

บทนำ

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 จนมาถึงปี พ.ศ. 2563 โลกต้องประสบปัญหากับความ ไม่แน่นอนต่างๆ มากมาย หนึ่งในปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบมากที่สุด คือ การแพร่ระบาดของ โคโรนาไวรัส (COVID-19) สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจไทยตกอยู่ในอาการ ที่น่าเป็นห่วง ไม่ว่าจะเป็นภาคการท่องเที่ยวและบริการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร รวมทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในพื้นที่ต่างๆ เกิดความผันผวนและชะลอตัว ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ประชาชนได้รับความ เดือดร้อน ความลำบากจากการประกอบอาชีพที่ตนเองทำอยู่ ซึ่งทางรัฐบาลได้เล็งเห็นถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้มีการออกมาตรการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน หนึ่งในนั้นคือมาตรการปล่อยสินเชื่อให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อย ที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จากมาตรการดังกล่าวข้อเสียที่พบ คือเป็นการชี้ช่องทาง ให้ประชาชนก่อหนี้สูงขึ้นในอนาคต ส่งผลให้แนวโน้มหนี้ครัวเรือนของไทยสูงสุดในรอบ 18 ปี โดยหนี้ครัวเรือนมีแนวโน้มขยับขึ้นมากอยู่ที่กรอบ 88-90% จากระดับ 83.8% ในไตรมาส 2/2563 จากผลการสำรวจของมหาลัยหอการไทย พบว่า อาชีพที่มีการก่อหนี้มากที่สุด 5

อันดับแรก หนึ่งในนั้น คือ ข้าราชการ ซึ่งเป็นอาชีพที่จัดอยู่ในกลุ่มรายได้น้อยถึงปานกลาง และหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย และยานพาหนะ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย และปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านรายได้ และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
2. ทำให้ทราบถึงผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 ที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
3. ผลการศึกษาครั้งนี้ บุคลากรของเทศบาลเมืองบ้านบึง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวหรือเสริมสร้างพฤติกรรมการบริโภค ในด้านการตัดสินใจเลือกซื้อ การก่อหนี้ และการใช้จ่ายที่เหมาะสม

สมมติฐานการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อความสามารถในการทดสอบผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานเป็นแนวทางในการดำเนินการ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดในการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านรายได้ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษากับบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 285 คน จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 180 คน

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ถึง 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และศึกษาลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะของแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวข้องกับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน จำนวนบุคคลในอุปการะ และลักษณะที่อยู่อาศัย มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ซึ่งเป็นแบบชนิดกำหนดให้เลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านรายได้ที่มีผลต่อการกักกันในช่วงสถานการณ์

COVID-19 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งเป็นแบบชนิดกำหนดให้เลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายที่มีผลต่อการก่อก่อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ซึ่งเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นน้ำหนักใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ให้ค่าน้ำหนัก

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อการก่อก่อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นน้ำหนักใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ให้ค่าน้ำหนัก

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับลักษณะการก่อก่อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ ซึ่งเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความคิดเห็นน้ำหนักใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ให้ค่าน้ำหนัก

ซึ่งในส่วนที่ 3 – 5 จะกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	1	คะแนน

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่มีผลต่อการก่อก่อนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 กำหนดขอบเขต โครงสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหา และ

วัตถุประสงค์ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้างและภาษา ให้ได้คำถามที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำปรับปรุงและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดัชนีความเที่ยงตรง โดยถือเกณฑ์ว่า แบบวัดที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 เป็นแบบวัดที่ใช้ได้ จึงนำไปใช้จริง

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทดลองกับบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) ใช้กับบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 180 คน ที่แจกด้วยตนเอง ซึ่งแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้ง 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามทั้งหมดมาบันทึกในโปรแกรม Excel และแปรค่าระดับความคิดเห็นเป็นตัวเลข สำหรับใช้ในการวิเคราะห์คำนวณผลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 และลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยที่ความสัมพันธ์อยู่ในรูปเชิงเส้น และสถิติที่ใช้ทดสอบ คือ สถิติการทดสอบแบบ t – test สถิติความแปรปรวน

ทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปสู่การเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Multiple Comparisons (LSD) และสถิติถดถอยพหุคูณ Multiple Regression Analysis เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัย

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปผลการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 และเพศหญิง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 อายุส่วนใหญ่อยู่ที่ 31-40 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37 รองลงมา อายุ 41-50 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.1 อายุ 20-30 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมา สถานภาพโสด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 และมีสถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมา เป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตำแหน่งงาน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมา เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 เป็นพนักงานเทศบาล จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.33 และเป็นลูกจ้างประจำ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 จำนวนบุคคลในอุปการะ ส่วนใหญ่มีจำนวน 2 ท่าน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมา ไม่มีบุคคลในอุปการะ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีบุคคลในอุปการะจำนวน 1 ท่าน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 จำนวนบุคคลในอุปการะ 3 ท่านขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และจำนวนบุคคลในอุปการะจำนวน 3 ท่าน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ลักษณะที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็น หอพัก/

บ้านเช่า/คอนโด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมา อยู่อาศัยบ้านตนเอง จำนวน 62 คิดเป็นร้อยละ 34.4 และอาศัยเป็นบ้านบิดา-มารดา จำนวน 36 คน คิดเป็น ร้อยละ 20

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านรายได้ที่มีผลต่อการกักหนึ่ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

แหล่งที่มาของรายได้ครัวเรือน ส่วนใหญ่มาจากการทำงานอย่างเดียว จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาจากการทำงานและประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 มาจากการทำงานและการรับจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 และมาจากการทำงานและแหล่งอื่นๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 รายได้จากการทำงานที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา 10,000–20,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 20,001–30,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 30,001–40,000 บาท จำนวน 3 คน และ 40,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 รายได้นอกเหนือจากการทำงานที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้นอกเหนือจากการทำงาน จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนที่ใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 และ 40,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

ประเภทของค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ส่วนใหญ่แยกประเภทได้ ดังนี้ ค่าอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 17.84 รองลงมา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้าน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล เครื่องนุ่งห่ม เช่น เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องสำอาง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง และการท่องเที่ยว จำนวน 84 คน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร เช่น ค่าโทรศัพท์

จำนวน 84 คิดเป็นร้อยละ 8.71 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวชภัณฑ์ และการรักษาพยาบาล จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 8 รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นๆ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 6.22 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา จำนวน 42 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.36 ค่าใช้จ่ายในการบันเทิง และการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรค่าใช้จ่ายที่มีผลต่อการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรค่าใช้จ่าย พบว่า บุคลากรของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านพฤติกรรมกรค่าใช้จ่าย โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 มีการจำแนกรายละเอียดดังนี้ พฤติกรรมค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออาหาร และการบริโภค อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 พฤติกรรมการเดินทาง และการเลือกซื้อยานพาหนะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 พฤติกรรมกรเลือกซื้อที่อยู่อาศัย และการใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย มีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 พฤติกรรมกรใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ และการรักษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 พฤติกรรมกรเลือกซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 พฤติกรรมกรใช้จ่ายเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 พบว่า บุคลากรของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นต่อปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 มีการจำแนกรายละเอียดดังนี้ หากสถานการณ์ COVID-19 มีการยืดเยื้อมากกว่า 3 เดือน จะส่งผลกระทบต่อความลำบากในการดำรงชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 สมาชิกในครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบด้านรายได้จากการทำงานและรายได้ค่าล่วงเวลา (OT) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (เคอร์ฟิว) ส่งผลกระทบต่อกร

ประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ผลกระทบในสถานการณ์ COVID-19 ส่งผลให้ท่านมีการกักกันในระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 มาตรการผ่อนชำระหนี้จากหน่วยงานภาครัฐมีส่วนในการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ผลกระทบด้านรายได้จากการทำงานและรายได้ค่าล่วงหน้า (OT) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 มาตรการช่วยเหลือของภาครัฐมีความเพียงพอ และตรงต่อความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ท่านและสมาชิกในครอบครัวได้รับความช่วยเหลือจากการเยียวยาของภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ผลกระทบในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ส่งผลให้ท่านมีการกักหนึ่นอกระบบ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ลักษณะการกักหนึ่ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ลักษณะการกักหนึ่ พบว่า บุคลากรของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นต่อลักษณะการกักหนึ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 มีการจำแนกรายละเอียดดังนี้ วัตถุประสงค์การกักหนึ่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 สมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลในการตัดสินใจกักหนึ่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ปัจจุบันมีภาระหนี้สินรวมเป็นจำนวนเงินทั้งหมด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และมีค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้คึ้นเฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการกักหนึ่ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 โดยแบ่งเป็นสมมติฐานและแสดงผลการทดสอบดังนี้ (รายละเอียดแสดงดังตารางที่6)

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19	Sig	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.433	ไม่แตกต่าง
สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.000	แตกต่าง
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพ แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.064	ไม่แตกต่าง
สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.088	ไม่แตกต่าง
สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงาน แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.008	แตกต่าง
สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านบุคคลในอุปการะ แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.000	แตกต่าง
สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านลักษณะที่อยู่อาศัย แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.059	ไม่แตกต่าง
สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยด้านรายได้ครัวเรือน แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.005	แตกต่าง
สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายครัวเรือน แตกต่างกัน ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แตกต่างกัน	0.000	แตกต่าง
สมมติฐานที่ 10 ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19	0.000	มีผล

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19	Sig	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 11 ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อลักษณะการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19	0.000	มีผล

อภิปรายผลการศึกษา

จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำผลการวิเคราะห์เรื่องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกักกันในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มบุคลากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ช่วง 31-40 ปี สถานภาพมีการสมรสแล้ว ตำแหน่งงานเป็นพนักงานจ้างทั่วไป มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยส่วนใหญ่มีบุคคลในอุปการะ จำนวน 2 ท่าน และลักษณะที่อยู่อาศัย เป็นหอพัก บ้านเช่า หรือคอนโด มีรายได้จากการทำงานต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายครัวเรือน ส่วนใหญ่เฉลี่ยอยู่ที่ 10,000-20,000 บาท นอกจากนั้นไม่มีรายได้นอกจากการทำงาน จึงทำให้เกิดภาวะรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ประกอบกับปัจจุบันที่มีค่าครองชีพค่อนข้างสูง ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นค่าใช้จ่ายค่าอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ และที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นยังเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคที่เกินความจำเป็น เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสมาชิกในครอบครัว จึงเกิดการเป็นหนี้ในระบบและนอกระบบ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) เป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของบุคลากรและสมาชิกในครอบครัว ทำให้รายได้จากการทำงานลดลง มีผลให้ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งนโยบายของทางภาครัฐ ที่เข้ามาช่วยเหลือเยียวยาในด้านต่างๆ อาจจะยังไม่พอต่อความต้องการ และแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด เป็นเพียงการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศในช่วงระยะเวลาอันสั้น เพราะมาตรการช่วยเหลือเป็นเพียงการกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้สนับสนุนหรือเกี่ยวข้องกับทางด้าน

การศึกษาโดยตรง เพราะถ้าหากประชาชนมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน จึงเป็นเหตุผลให้เกิดการก่อกวนนี้ครัวเรือนลดน้อยลง

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ที่มีผลต่อลักษณะการก่อกวนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย มีผลต่อลักษณะการก่อกวนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มีตัวแปรอิสระที่มีผลมากที่สุด คือ พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ซึ่งทางผู้วิจัยมองว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากในปัจจุบันระดับการศึกษาได้มีอิทธิพลกับรายได้ของประชาชนเป็นอย่างมาก เมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จำนวนรายได้ก็จะเพิ่มขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้บุคลากรของเทศบาลเมืองบ้านบึง และสมาชิกในครอบครัว เกิดการกักขังเพื่อยกระดับการศึกษาของตนเอง จึงเป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

สมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ที่มีผลต่อลักษณะการก่อกวนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 มีผลต่อลักษณะการก่อกวนในช่วงสถานการณ์ COVID-19 มีตัวแปรอิสระที่มีผลมากที่สุด คือ ผลกระทบในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ส่งผลให้มีการก่อกวนในระบบ เนื่องจากมาตรการช่วยเหลือของทางรัฐบาล มีการปล่อยสินเชื่อให้แก่ประชาชน ได้ง่ายขึ้นมีความสะดวกสบายต่อการเข้าถึง เช่น การกู้เงินด่วนโดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกัน และมาตรการพักชำระหนี้ ของสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนจากสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งทำให้บุคลากรสามารถเข้าถึงการก่อกวนในระบบมากขึ้น อีกทั้งหากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) เกิดการแพร่ระบาดระยะที่ 2 หากยังไม่สามารถพัฒนาวัคซีน และยาต้านไวรัสที่ใช้ในการรักษาออกมาได้ ก็จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่บุคลากรตกอยู่ในภาวะหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ ทั้งที่หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายช่วยเหลือ แต่ก็ไม่เป็นผล เพราะด้วยความไม่เพียงพอในพฤติกรรมการใช้จ่าย ไม่มีการวางแผนรายรับ-รายจ่าย ขาดการไตร่ตรองที่ดี จึงทำ

ให้เกิดปัญหาหนี้สินได้ง่าย ดังนั้นแนวทางการแก้ไข ทางรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารทางการเงิน อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเกิดปัญหาหนี้สินอยู่ที่ปัจจัยด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล การควบคุมตนเอง การวางแผนการใช้จ่ายที่ดี จะลดปัญหาการเกิดหนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านรายได้ ที่มีผลต่อการก่อหนี้ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง มีรายได้จากการทำงานไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ใช้ในการดำรงชีพในปัจจุบัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารทางการเงิน การออมเงิน การจัดทำสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารจัดการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น และปัจจัยวิกฤตจาก COVID-19 ส่งผลกระทบต่อรายได้การทำงานและรายได้ค่าล่วงเวลา (OT) ของสมาชิกในครอบครัวของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง เนื่องจากนโยบายของทางภาครัฐ ที่เข้ามาช่วยเหลือเยียวยาในด้านต่างๆ อาจจะยังไม่พอสอดคล้องความต้องการ และแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด เป็นเพียงการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศในช่วงระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนที่ยากจนและรายได้น้อยให้มีการสร้างอาชีพ สร้างรายได้พิเศษ ส่งเสริมการออมเงินให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนจากภาวะค่าครองชีพ และลดปัญหาเรื่องการก่อหนี้ครัวเรือน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ในครั้งนี้ พบว่าบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง ไม่ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพโดยตรง เพราะยังสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ดังนั้นควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเหตุผลที่มาที่ไปในการก่อหนี้ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง ตามประเภทของการก่อหนี้ เช่น การก่อหนี้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย การก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค และการก่อหนี้ในด้านต่างๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชนิษฐา วนะสุข และคณะ. (2557). หนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้ (รายงานผลการวิจัย).
กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ชุตินพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบ กรณีศึกษาบุคลากร
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัด
ปทุมธานี(คั่นคว่ำอิสระ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปทุมรัตน์ สนสุด และคณะ. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร บ้านท่าช้าง
หมู่ที่ 7 ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย (งานวิจัย). พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ภัทรารมณ แก้วจรรย์. (2558). ภาวะหนี้สินของพนักงานจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษาเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ร้อยโทหญิงจิตติชฎามณ สุรินทร์. (2560). ภาวะหนี้สินและการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพล
กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (คั่นคว่ำอิสระ). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลลิตา บุคดา. (2559). หนี้ภาคครัวเรือนกับวัฏจักรธุรกิจไทย (คั่นคว่ำอิสระ). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรางคณา บัวล้อม. (2558). พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานธนาคารพาณิชย์
แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ (คั่นคว่ำอิสระ). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). การสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ
พ.ศ.2555 (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- เสาวณีย์ ณ นคร. (2557). พฤติกรรมการบริโภค การเป็นหนี้ และคุณภาพชีวิตของชาวประมง
ทะเลในตำบลสิชล อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช(วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.